

Stanislav CISARIK, *Generálové, kteří pohřbili republiku. Popis krize a zániku římské republiky na základě rozboru kariér významných římských politiků v 1. století př. n. l.*, České Budějovice 2018, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, bakalářská práce, 75 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Téma zániku římské republiky patří, jak to ostatně Stanislav Cisarík naznačil v úvodní kapitole předložené kvalifikační práce, k doposud spíše okrajovým tématům domácího bádání (s. 2). Jestliže se kolega Cisarík pokusil ve svém pojednání naznačit podíl vybraných římských politiků a vojevůdců (Sulla, Sertorius, Catilina, Pompeius, Caesar, Antonius, Oktavián) na postupném rozkladu republikánského řízení, lze považovat výběr jeho tématu za vědecky velmi závažný. Své pojednání vystavěl na kombinaci informací získaných z četné sekundární literatury a obsahové analýze vydaných děl antických autorů (Plútarchos, Appiános, Caesar, Cicero, Cassius Dio, Florus, Sallustius, Velleius Paterculus a další). V devíti obsáhlých kapitolách se nejprve zabýval politickým a správním systémem rané a vrcholné republiky. Poté se na půdorysu kariér vybraných římských vojevůdců pustil do výkladu politických dějin římské republiky od Lucia Cornelia Sully po Gaia Oktaviána Augusta. Zejména se snažil naznačit, jak jednotlivé vojenské a politické kroky výše uvedených jedinců ovlivnily postupnou proměnu politického systému a rozkladu republikánského zřízení.

Z mého pohledu jde velmi hutný text, kdy autor shromáždil nepřehledné množství informací (na tomto místě je třeba vyzdvihnout jeho mimořádně dobrou práci především s cizojazyčnou - v tomto případě anglickou - literaturou). Ačkoliv se v názvu práce objevuje slovo "popis" a po letném prolistování pojednání by se mohlo zdát, že jde o ryze kompilativní práci, na některých místech ilustrativně doplněnou o citáty soudobých pozorovatelů, opak je pravdou. Podle mého názoru jde o zajímavý příspěvek (a v některých pasážích skutečně přísně popisný), který se inspiroval (avšak spíše nevědomky, neboť autor píše na s. 2 o využití biografické a komparativní metody) konceptem "nových" politických dějin. Důležité místo ve výkladu totiž zaujímá leckdy subjektivně zabarvený pohled jednotlivých aktérů na historické události a kroky římských politiků a vojevůdců, přičemž autor se pokusil tyto myšlenky interpretovat. Za nejzdařilejší lze v tomto ohledu považovat pasáže týkající se druhého triumvirátu a politické činnosti Oktaviána Augusta.

Připomínky k práci jsou heuristického, koncepčního i věcného rázu. Přestože Stanislav Cisarík na s. 4 píše, že práce latinských autorů "*využil jak v latinských originálech, tak v českých překladech*", považuji výše citovaná slova za zavádějící. Podle mého názoru autor pracoval výhradně s překladovou literaturou, neboť jsem nikde v textu, poznámkovém aparátě či v Soupisu použitých pramenů a literatury nenalezl odkazy na příslušné kritické edice těchto pramenů, pouze na jejich překlady.

Další připomínka souvisí s koncepcí a strukturou předloženého pojednání. V úvodu postrádám obvyklý komentář k pojetí a struktuře samotné práce. Především mi zde chybí naznačení kritéria

výběru jednotlivých historických osobností, jimiž se autor zevrubněji zabýval v jednotlivých kapitolách. Totiž již samotný titul a podtitul práce si poněkud odporují. Zatímco v názvu se objevuje slovo "generálové", v podtitulu autor mluví o "politikách". Chápu, že v případě římského impéria se prolínala politická kariéra s vojenskou, což také dosvědčuje výběr hlavních aktérů výkladu - Sully, Sertoria, Catiliny, Pompeia, Caesara, Antonia, Oktaviána. Do naznačeného schématu však na první pohled příliš nezapadá postava římského politika Lucia Sergia Catiliny, které autor věnoval celkem 9 stránek (s. 25-33). Stanislav Cisarík se totiž v textu zabývá výhradně politickým programem Catiliny a jeho dvěma spiknutími. Catilinovu nepříliš úspěšnou vojenskou činnost po odhalení druhého spiknutí roku 63 př. n. l. až do své smrti v bitvě u Pistorie o necelý rok později v podstatě shrnul do tří vět na s. 32. O to zarážející je pak autorova charakteristika Catiliny jako "*spíše muže činu, který vynikal spíše na bitevním poli než svými proslovy.*" (s. 32) Z Cisaríkova výkladu totiž Catilina jednoznačně vystupuje jako nepříliš schopný politik či spíše nevinná oběť Ciceronových intrik. Proto by bylo nanejvýš vhodné ozřejmit důvod zařazení výše zmiňovaného politika a "spiklence" mezi slavné a mimořádně schopné válečníky římské republiky.

Kromě několika prohrěšků v rozsáhlém a analyticky pojatém vědeckém aparátu napsal Stanislav Cisarík předloženou bakalářskou práci svěžím jazykem, který se vyznačuje přesnou větnou skladbou a shoduje se s pravopisnou normou současného českého jazyka. Časté nefunkční opakování slov a nejednotná volba slovesného času i osoby výkladu však kazí veskrze příznivý dojem. Uvedené připomínky slouží především jako možné podněty pro autora předloženého pojednání. Bakalářská práce Stanislava Cisaríka ukazuje jednu z možných cest, jak proniknout do myšlenkového světa starověkého člověka a jeho specifického hodnotového žebříčku. Předložené pojednání je rovněž výsledkem samostatného badatelského úsilí a nemalé péle. Proto bakalářskou práci Stanislava Cisaríka doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm **výborně**.

Borovany 7. 8. 2018

PhDr. Rostislav Smíšek, Ph.D.